

Ko odrasli nimajo prav

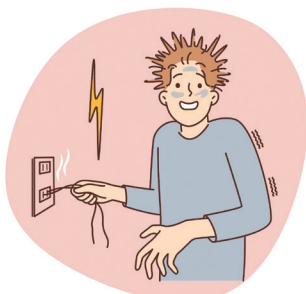
Spoštovanje avtoritete ne pomeni, da moraš ob krivici molčati. Pomeni pa, da znaš nanjo opozoriti premišljeno, spoštljivo in varno.

Odrasel človek ni nezmotljiv

Učitelj napačno sešteje točke pri testu. Vodja skupine enako napako pri nekom kaznuje, pri svojem ljubljencu pa spregleda. Trener pred vsemi poniža športnika. Starš zahteva resnico, sam pa se zlaže, ko mu to koristi. Mentor tvojo idejo predstavi kot svojo. Policist je do tebe nespoštljiv samo zaradi tvoje mladosti. Babica zahteva spoštovanje, sama pa te ne spoštuje.

Jeza, žalost, kričanje, loputanje z vrati so verjetno aktivnosti, ki ti v teh situacijah rojijo po glavi. Toda odrasli nismo imuni proti napakam. Motimo se, ravnamo nepremišljeno, nepravilno ali svojo moč uporabimo nepošteno.

To ne pomeni, da nam je treba pogledati skozi prste. Treba nas je opozoriti, pomemben pa je način.

Odrasel človek tudi ni nedotakljiv

Ko je za krivico odgovoren nekdo, ki ima nad tabo moč (avtoriteto), se hitro zgodi, da ne veš, kako ravnati. Krivice ne želiš požreti, hkrati pa si ne želiš spora. Rešitev je spoštljiv pogovor.

Nestrinjanje ne pomeni avtomatično prepiranja in nespoštovanja. Z odraslim se lahko

Pet korakov za spoštljiv ugovor

- 1. USTAVI SE:** umiri se in preveri, ali gre za napako, krivico ali le odločitev, ki ti ni všeč.
- 2. ZBERI DEJSTVA:** kaj se je zgodilo, kdaj, kaj je bilo izrečeno, kdo lahko to potrdi ...
- 3. POIŠČI ZAVEZNIKE:** preveri izkušnje drugih in se dogovorite za nastop.
- 4. POGOVORI SE:** če je varno, vprašaj mirno in brez obtoževanja.
- 5. STOPNJIJ POMOČ:** če ni odziva ali se stvar ponavlja, poišči drugo zaupanja vredno osebo.

ne strinjaš in ga hkrati spoštuješ. Pošten pogovor je bolj spoštljiv kot kuhanje jeze ali opravljanje. Ne napadi človeka, ampak problem!

Namesto: »Krivični ste!« poskusi: »Ne razumem, zakaj zame velja drugačno merilo. Mi lahko razložite?«

Povej, kaj se je zgodilo, kako je vplivalo nate in kaj predlagaš. Brez žalitev, kričanja ali maščevalnih objav na spletu.

Kaj je res in kaj mislim, da je res

Vsaka neprijetnost še ni krivica in vsako pravilo ni neumno. Včasih nam avtoriteta ni všeč, ker od nas zahteva nekaj, kar nam ne diši. Zato se vprašaj: te odločitev moti, ker ti ni všeč, ali zato, ker je nepravilna, žaljiva, nepoštena ali v nasprotju s pravili.

To se je zgodilo.

Mislim, da se je to zgodilo ...

Ko si razburjen/a, si vzemi čas. Zapiši, kaj se je zgodilo, kdaj in kje, kdo je bil navzoč in katere besede ali dejanja so problematična. Loči to, kar veš, od tega, kar sklepaš. »Trener je rekel, da sem nesposoben« je dejstvo, če je to izrekel. »Trener me sovražil« je sklep.

Če gre za manjšo napako in se počutiš varno oziroma varnega, odraslega prosi za miren pogovor na štiri oči. Izberi primeren trenutek, ko nisi razburjen/a ali pred občinstvom. Prosi za razlago in dopusti možnost, da česa ne veš ali ne razumeš. Zrel človek zna svoje mnenje spremeniti ob novih dejstvih.

Ohranite mirne živce

Če isto ravnanje prizadene več učencev ali članov ekipe, je skupen nastop lažji in učinkovitejši. Pozor! Če ste vsi le slišali isto govorico, ta nima teže! Če ste situacijo

doživeli ali ji bili priča, lahko drug drugega podprete, primerjate izkušnje in pokažete, da ne gre le za osebni spor.

Toda skupina naj ne postane trop besnečih volkov. Dogovorite se o dejstvih, izberite enega ali dva mirna govornika in predlagajte rešitev. Cilj ni odraslega raztrgati ali osramotiti, temveč napako popraviti ali ustaviti krivično ravnanje.

Priznanje napake je znak zrelosti in poguma

Tudi od odraslih pričakujemo pošteno, odgovorno in spoštljivo ravnanje. Če opaziš krivico, imaš pravico nanjo opozoriti. Od vas ne moremo zahtevati, da ste poštini, da spoštujete pravila in priznate napake, če sami ravnamo drugače.

Človek z dobro avtoriteto napako prizna in se vede spoštljivo. S tem pokaže, da svojo moč uporablja odgovorno in pošteno. Več izkušenj, znanja in moči pomeni tudi večjo odgovornost. Dobra avtoriteta s svojim vedenjem pokaže tisto, kar zahteva od vas – vodi z zgledom. Le slaba, šibka avtoriteta vodi z ustrahovanjem.

Zaslužiš si, da te slišimo

Mladi upravičeno pogrešate, da bi vas odrasli poslušali brez obsojanja in prekinjanja. To ne pomeni, da bo vedno po vaše. Pomeni, da si zaslužite biti slišani, spoštovani in imeti možnost opozoriti na problem.

Odrasli moramo ustvariti varen prostor, v katerem lahko spregovorite brez strahu

pred posmehom, kaznijo ali maščevanjem. Če smo ravnali narobe, moramo napako priznati, se opravičiti in jo popraviti. Avtoritete ne dokazujemo z zadnjo besedo, temveč z odgovorno in pravično uporabo moči.

Nisi sam/a

Pri reševanju težav se lahko obrneš na starše, razrednika, svetovalno službo, učitelje, ravnatelja ali drugega odraslega, ki mu zaupaš. Pomagajo lahko tudi predstavniki razreda, šolska skupnost ali svet učencev. Če prvi ne prisluhne, ne obupaj. Poskusi pri drugem. To ni tožarjenje, ampak iskanje pomoči.

Pri žaljenju, grožnjah, nasilju, maščevanju ali drugem ravnanju, zaradi katerega se ne počutiš varno oziroma varnega, ne ukrepaj sam/a. Če ne veš, kako začeti, lahko anonimno in brezplačno pokličeš TOM telefon na 116 111.

MINI KVIZ:

Znaš opozoriti avtoriteto na krivico?

1.

Učitelj ti napačno sešteje točke pri testu. Kaj narediš?

- A) Pred razredom mu poveš, da nima pojma.
- B) Molčiš, ker imajo učitelji vedno prav.
- C) Po pouku ga mirno prosiš, naj preveri seštevek.

2.

Trener že spet pred vsemi ponižuje člana ekipe. Kaj je najbolje storiti?

- A) Poveš odraslemu, ki mu zaupaš.
- B) Dogodek posnameš in objaviš na spletu.
- C) Ne storiš ničesar, ker se bojiš trenerjeve jeze.

3.

Več sošolcev meni, da učitelj nekatere obravnava drugače kot druge. Kako ukrepate?

- A) Poskrbite, da za to izve cela šola.
- B) Zberete konkretne primere in se skupaj o tem pogovorite z razrednikom ali svetovalno službo.
- C) Protestno špricate njegove ure, dokler se ne spametuje.

4.

Odrasli prizna, da se je zmotil, in se opraviči. Kaj to pomeni?

- A) Da je mehkužen.
- B) Da mu ni več mogoče zaupati.
- C) Da je pokazal, da je pošten in vreden zaupanja.

Če imaš vse štiri odgovore pravilne, veš, da je treba na napake opozoriti tudi avtoriteto in da to ni nespoštljivo. Znaš ravnati mirno, govoriti o dejstvih in po potrebi poiskati pomoč.

Če imaš večino napačnih odgovorov: Morda odraslim prehitro prepustiš zadnjo besedo ali se na krivico odzoveš preveč čustveno. Ne eno ne drugo ne pomaga. Tudi odrasli se motijo in prav je, da nas na to opozoriš – mirno, spoštljivo in z jasnimi dejstvi. Tako pokažeš zrelost in pogum.